

Geliefde mensen van God.

Over omdenken werden theatershows opgevoerd, doorspekt met humor en met gevoel voor zingeving. Ook is er een boek over geschreven en er is een omdenkspel ontworpen. En vanmorgen hebben wij omdenken hier als thema.

Omdenken is denken in termen van mogelijkheden in plaats van problemen. Het is een manier van denken waarbij je kijkt naar de werkelijkheid zoals die is, en wat je daar mee zou kunnen. Je gebruikt in feite de energie van het probleem voor iets nieuws. In bijzondere tijden, zoals de coronatijd, konden we hier extra mee oefenen.

Onze dochter Sanne is een mooi voorbeeld, dicht bij mijn hart, van hoe een traumatische ervaring omgedacht kan worden naar een positieve ervaring. Zes jaar geleden werd zij moeder van haar dochtertje Emy, met syndroom van Down, die ook kampte met een darmafsluiting en hartproblemen. Twee weken voor de bevalling kwam dit aan het licht. Binnen een week maakten zij en haar man de omslag van 'dit kind willen we niet, dit kunnen we als gezin niet aan' naar 'we gaan ervoor en maken er het beste van'. De omschakeling van angst naar liefde. Om dicht bij hun dochtertje Emy te kunnen zijn in het UMC konden ze gelukkig gebruik maken van een kamer in het Ronald Mc Donald huis. Zonder die mogelijkheid had ik het niet gered, zegt Sanne achteraf. Om dit ook voor andere ouders mogelijk te maken, zet ze zich jaar na jaar in voor de sponsorloop, de Homerun. De finish was afgelopen zondag en hun team, team Emy, heeft een fantastisch bedrag bij elkaar gelopen.

De Olympische spelen staan voor de deur. Onlangs las ik een indrukwekkend omdenkvoorbeeld over de paralympiër Oksana Masters. Heel kort samengevat: Zij werd misvormd in een weeshuis in Tsjernobyl, waar ze geestelijk fysiek wordt misbruikt. In het artikel vertelt zij dat ze over de littekens op haar lichaam een ander verhaal wil leggen. Zij doet dat met tatoeages waarvan ze zelf beslist om die op haar lichaam te zetten. Met haar relaas als succesvol paralympisch sporter wil zij anderen inspireren en motiveren en zij hoopt dat het zal leiden tot betere omstandigheden voor de weeskinderen.

Hoe effectief omdenken kan zijn is goed te zien in de evolutie. Zo waren wij met onze leergierige kleinzoon Joey in Naturalis, waar legio voorbeelden te vinden zijn over hoe de natuur zich creatief

aanpast en nieuwe mogelijkheden ontdekt. Zo leerden wij dat vrouwtjesolifanten zonder slagstanden in aantal toenemen, omdat olifanten met slagstanden geschoten worden vanwege het ivoor.

Omdenken: Vaak is het niet meer dan stoppen met vastdenken. Vastdenken heeft nogal eens te maken met veroordelen. We ontkomen er niet aan te oordelen, al zouden we dat in ieder geval niet zo snel moeten doen.

Als we in de supermarkt bij de kassa last hebben van een zeurend kind van iemand anders, is een eerste reactie daarbij waarschijnlijk, zal wel aan de opvoeding liggen. Terwijl het kind ook gewoon moe kan zijn.

Als je iemand veroordeelt is er geen enkele ruimte meer voor een andere mening. Dat is zonde, zonde in de oorspronkelijke betekenis als het doel voorbijschieten. Daardoor missen we veel levensvreugde en saamhorigheid. Hopeloos eigenlijk.

Hoop doet omdenken en omdenken geeft hoop.

Probeer eens als het ware van een hindernis een springplank te maken. Beweeg van 'ja maar' naar 'ja en'.

Kortom, zet de knop om.

Ondertussen begrijp ik heel goed dat dit veel te gemakkelijk gezegd is voor mensen die zich diep ellendig voelen en geeneens de kracht zouden hebben om beweging in die knop te krijgen, als ze hem al zouden kunnen vinden. Daar is liefdevolle en soms professionele hulp bij nodig.

Overigens liggen voor omdenken aan de basis al de woorden van Paulus uit de Romeinenbrief in een andere vertaling dan aan het begin van deze dienst: 'wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken'.

Het moge duidelijk zijn dat hij niet bedoelde dat je lid zou moeten worden van de Hervormde kerk, maar hij spoorde aan om onszelf van binnenuit te hervormen.

Dan, zegt hij, kun je erkennen wat de wil van God is, wat goed is, welgevallig en volkomen.

Dit kun je ook terughoren in de versie van het onze vader vanuit het aramees: als wij het goddelijke licht dat in ons is zinvol maken, dan handelt gods verlangen samen met het onze.

Populair gezegd: Twee handen op 1 buik. En de buik is niet toevallig het centrum van ons lichaam.

En nog oudere papieren dan Paulus heeft Abraham. Bij hem begon volgens de bijbelse overlevering het omdenken van veel goden, door ons meestal bestempeld als afgoden, van veel goden naar 1 god. Eén God met wie je op reis kunt, je levensweg kan gaan, onzichtbaar, maar als levenskracht aanwezig. Kracht die draagt waar nodig, en die uitdaagt voor wie durft. Abraham geeft het goede voorbeeld om te gaan voor wat werkelijk van waarde is.

Dit verhaal vertelt Karel Eykman in zijn kinderbijbel Woord voor woord vanuit een andere invalshoek. Abraham werkt in de winkel van zijn vader, zijn taak is het verkopen van afgodsbeelden. Op een gegeven moment komt hij tot het inzicht dat het anders kan, anders moet. En dat gegeven moment past hier wel heel goed omdat ideeën die bij ons opkomen, tegelijkertijd 'gegeven momenten' kunnen zijn. Gegeven als van godswege.

Dus ook al lijken die afgodsbeelden uit de winkel van zijn vader meer op te leveren, Abraham komt tot het inzicht dat het ware leven met God anders is. Dus hij vertrekt.

Abraham trok weg uit zijn eigen land naar het land van god (dat voelde aanvankelijk waarschijnlijk als 'land van ooit'). Een beweging van menselijke afgoden, verpakt als talloze verleidingen, naar een wereld waar hij met vallen en opstaan leert leven vanuit een belofte. Een belofte van een onzichtbare, maar betrouwbare god, die niet aflat van wat hij begonnen is. Niet perse een makkelijk bestaan, maar wel een leven dat de moeite waard is.

Veel bijbelgedeeltes gaan over omdenken, teveel om uit te kiezen. Leven in bijbels perspectief is ook wel wat tegendraads, de wereld andersom, de eersten worden de laatsten. Het is leven vanuit en toch, de kortste geloofsbelijdenis.

Omdenken vraagt de nodige geestelijke lenigheid waarbij de geest van liefde niet gemist kan worden. Het komt volgens mij neer op denken, doen en laten vanuit liefde in plaats vanuit angst. En dat in vrijheid, de vrijheid inderdaad waarmee Christus ons vrijgemaakt heeft.

Onze eerste reactie is vaak om te reageren vanuit angst of tenminste vanuit bezorgdheid. Bezorgdheid bevindt zich voor mijn gevoel tussen angst en liefde in.

Wat ik maar zeggen wil: Geloof niet alles wat je denkt. Denk eens om.

Denken vanuit liefde hoeft overigens niet altijd uit te lopen op het bedekken met de mantel der liefde. Dat klinkt wel mooi, die mantel, maar daaronder kan veel onvrede gaan broeien.

Op de loer ligt dan ook de valkuil van omdenken: rechtbreien wat krom is.

Bij denken, doen en laten vanuit liefde denk ik vooral aan een deur van liefde, een geopende deur als uitnodiging om binnen te komen of om verder te kijken. Samen verder kijken, vanuit welwillendheid en creativiteit.

Jezus vergelijkt zichzelf met een deur, als een goede herder, die de deur voor de schapen opent. Ik zie dat ook als een uitnodiging aan ons om samen door een deur te gaan, ook al moeten we daarvoor wat omdenken.

De deur in de geest van Jezus staat zowel open naar de stal als naar de grazige weiden. Naar binnen en naar buiten.

Jezus, vol van geest als hij is, komt in de bijbel naar voren als de verpersoonlijking van omdenken, je zou kunnen zeggen hij is een wandelende omdenker, want vaak is hij onderweg in de evangeliën.

In een leerhuisbijeenkomst kwam ter sprake dat Jezus de joodse wet niet wilde afschaffen maar wilde dat mensen zouden omdenken van de letter naar de geest van de wet. Niet de regels om de regels. Zo betoogt hij dat de sabbat er is voor de mens en de mens niet voor de sabbat. Als het nodig is om aren te rapen op sabbat om in jouw levensonderhoud te voorzien, dan heb je zijn zegen. Ondertussen handel je dan wel naar de letter en de geest van een andere joodse wet, nl. dat je het leven, van jezelf of van een ander, niet in gevaar mag brengen.

De kwaliteit van Jezus als omdenker horen we vooral terug in gelijkenissen. Verhalen uit het dagelijks leven, waarbij de toehoorders eerst iets herkennen, dan worden zij op het verkeerde been gezet, en uiteindelijk wordt het bekende in een ander licht gezet, en kan de toehoorder een licht van betekenis opgaan. In verschillende gelijkenissen laat Jezus net iets anders zien dan je verwacht. Door een spiegel voor te houden vraagt hij je te kijken met andere ogen. Misschien wel het duidelijkst in het verhaal over de barmhartige Samaritaan. Door te kijken vanuit liefde in plaats vanuit angst krijgen wij steeds de kans de naaste te worden van wie op ons pad komt. En dat geeft zin, daarin huist geluk.

Gelukkig zijn de armen van geest, want voor hen is het koninkrijk der hemelen. Zo begint de bergrede die Jezus uitspreekt en die allerlei vanzelfsprekendheden in een ander, een nieuw licht zet.

Ik lees het als: Gelukkig zijn de onwetenden. Zij hebben een open mind, een vrije geest om onbevooroordeeld in het leven te staan. Onwetenden zijn geen leeghoofden in de gebruikelijke zin van het

woord. Geen domme of oppervlakkige wezens. Het zijn mensen die ruimte in hoofd en hart hebben om zich te laten raken door wie en wat op hun pad komen. Mensen die zo wijs zijn dat ze weten niets zeker te weten. Dat dan weer wel.

De onwetenden zouden wel vragen moeten stellen om meer te weten te komen, merkte iemand scherp op in diezelfde leerhuisbijeenkomst.

De bergrede loopt uit op de bekende en verwarrende aansporing van Jezus om de andere wang toe te keren als je wordt geslagen. Hoe ontwapenend deze radicale vorm van omdenken werkt, blijkt wel uit het volgende voorval. Een man die werd bedreigd nodigde zijn belager uit voor een etentje in zijn favoriete restaurant. Het mes waarmee hij bedreigd werd veranderde als het ware als onderdeel van het bestek. Omdat zijn portefeuille was gestolen, moest zijn aanvaller wel de rekening betalen.

Graag neem ik de vrijmoedigheid om een zaligspreking toe te voegen. De bijbel is immers nooit af.

Gelukkig zijn de omdenkers, zij zullen zin ervaren.

Kent u de gelukspoppetjes die in wereldwinkels verkocht worden?

De Mayas, een indianenvolk uit Mexico geloven dat het geluk brengt dit poppetje bij je te dragen. Gelukkig is het klein en licht genoeg om in de portemonnee te bewaren als herinnering dat geld alleen niet gelukkig maakt.

Amen